

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Perfformiad
Dyddiad y cyfarfod	1 Hydref 2020
Swyddog Arweiniol	Rhian Evans - Cydlynnydd Craffu
Awdur yr Adroddiad	Rhian Evans - Cydlynnydd Craffu
Teitl	Rhaglen Waith Craffu

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn gofyn i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad adolygu ei raglen gwaith i'r dyfodol drafft i adlewyrchu goblygiadau'r ffocws ar weithrediadau critigol i fusnesau yn ystod cyfnod argyfwng y pandemig COVID -19 a'r rhaglenni gwaith sydd ar waith neu'n cael eu cynllunio dan y cyfnod adfer.

2. Beth yw'r rheswm dros wneud yr adroddiad hwn?

Gofyn i'r Pwyllgor adolygu a chytuno ar ei raglen gwaith i'r dyfodol, a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau ar faterion perthnasol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor

- 3.1 ar ôl ystyried yr wybodaeth a ddarperir yn ystod y cyfarfod, gan gynnwys unrhyw faterion a nodir wrth ystyried cynlluniau darparu'r flaenoriaeth adfer a'r testunau hynny a restrwyd ar y 'restr gadw' (Atodiad 1b) yn penderfynu ar gynnwys ei rhaglen gwaith i'r dyfodol;
- 3.2 yn penodi cynrychiolydd i wasanaethu ar Grŵp Buddsoddiant Strategol (GBS) y Cyngor; ac yn

3.3 yn nodi negeseuon allweddol a themâu o'r cyfarfod presennol y mae'n dymuno rhoi cyhoeddusrwydd iddynt drwy'r wasg ac/neu gyfryngau cymdeithasol.

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Mae Erthygl 7 Cyfansoddiad Cyngor Sir Ddinbych yn nodi cylch gorchwyl, swyddogaethau ac aelodaeth pob Pwyllgor Craffu, yn ogystal â rheolau gweithdrefnau a trafodaethau.
- 4.2 Mae'r Cyfansoddiad yn amodi bod yn rhaid i bwyllgorau craffu'r Cyngor osod, ac adolygu'n rheolaidd, rhaglen ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol. Trwy adolygu a blaenoriaethu materion, gall aelodau sicrhau bod y rhaglen waith yn cyflwyno agenda a arweinir gan yr aelodau.
- 4.3 Arfer sydd wedi'i fabwysiadu yn Sir Ddinbych ers nifer o flynyddoedd yw bod pwyllgorau archwilio'n cyfyngu ar nifer yr adroddiadau a ystyrir mewn unrhyw gyfarfod i uchafswm o bedwar, yn ogystal ag adroddiad rhaglen waith y Pwyllgor ei hun. Nod y dull hwn yw hwyluso trafodaeth fanwl ac effeithiol ar bob pwnc.
- 4.4 Yn y blynyddoedd diweddar mae Llywodraeth Cymru (LIC) ac Archwilio Cymru wedi tynnu sylw at yr angen i gryfhau rôl craffu ar draws llywodraeth leol a gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, gan gynnwys defnyddio craffu fel modd o ymgysylltu â phreswylwyr a defnyddwyr gwasanaeth. O hyn allan, disgwylir i graffu ymgysylltu'n well ac yn amlach â'r cyhoedd gyda bwriad i sicrhau penderfyniadau gwell a fydd yn y pen draw yn arwain at well canlyniadau i ddinasyddion. Bydd Archwilio Cymru yn mesur effeithiolrwydd craffu wrth gyflawni'r disgwyliadau hyn.
- 4.5 Gan ystyried y weledigaeth genedlaethol ar gyfer craffu a chanolbwyntio ar yr un pryd ar flaenoriaethau lleol, gwnaeth y Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu (GCIGC) argymhell yn ddiweddar y dylai pwyllgorau archwilio'r Cyngor, wrth benderfynu ar eu rhaglenni gwaith, gan ganolbwyntio ar y meysydd allweddol canlynol:
- arbedion ar y gyllideb;
 - cyflawni Amcanion y Cynllun Corfforaethol (gyda phwyslais arbennig ar y modd o'u cyflawni yn ystod cyfnod o galedi ariannol);

- unrhyw eitemau eraill a gytunwyd gan y Pwyllgor Craffu (neu'r GCIGC) fel blaenoriaeth uchel (yn seiliedig ar y meini prawf profion PAPER - gweler ochr gefn y 'Ffurflen Cynnig gan Aelodau' yn Atodiad 2);
- Materion brys, na ragwelwyd neu flaenoriaeth uchel; a
- Cefnogi gwaith adfer y Cyngor mewn perthynas ag effeithiau'r argyfwng COVID-19 ar wasanaethau'r Cyngor, yr economi leol a chymunedau'r sir

4.6 Ffurflenni Cynnig ar gyfer Craffu

Fel y crybwyllwyd ym mharagraff 4.2 uchod, mae Cyfansoddiad y Cyngor yn gofyn i bwyllgorau craffu baratoi ac adolygu rhaglen ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol. Er mwyn cynorthwyo'r broses o flaenoriaethu adroddiadau, os yw'r swyddogion o'r farn fod pwnc yn haeddu'r amser i gael ei drafod ar raglen fusnes y Pwyllgor, mae'n rhaid iddynt wneud cais ffurfiol i'r Pwyllgor i ystyried derbyn adroddiad ar y pwnc hwnnw. Gwneir hyn trwy gyflwyno 'ffurflen gynnig' sy'n egluro pwrpas, pwysigrwydd a chanlyniadau posibl y pynciau a awgrymir. Does dim un ffurflen gynnig wedi dod i law gan swyddogion i'w ystyried yn y cyfarfod cyfredol.

4.7 Er mwyn gwneud gwell defnydd o amser craffu drwy ganolbwyntio adnoddau pwyllgorau i archwilio testunau'n fanwl, gan ychwanegu gwerth drwy'r broses o wneud penderfyniadau a sicrhau gwell canlyniadau ar gyfer preswylwyr, penderfynodd y GCIGC y dylai'r aelodau, yn ogystal â swyddogion, lenwi 'ffurflenni cynnig ar gyfer craffu' yn amlinellu pam eu bod yn credu y byddai'r testun yn elwa o fewnbwn craffu. Mae copi o'r 'ffurflen gynnig gan aelod' i'w gweld yn Atodiad 2. Mae ochr gefn y ffurflen hon yn cynnwys siart lif sy'n rhestru'r cwestiynau y dylai aelodau eu hystyried wrth baratoi i gynnig eitem ar gyfer craffu, ac y dylai pwyllgorau eu gofyn wrth benderfynu ar addasrwydd testun i'w gynnwys ar y rhaglen gwaith i'r dyfodol craffu. Os, ar ôl cwblhau'r broses hon, y penderfynir nad yw'r testun yn addas i'w archwilio'n ffurfiol gan bwyllgor craffu, yna gellir ystyried dulliau eraill o rannu'r wybodaeth neu archwilio'r mater e.e. darparu 'adroddiad gwybodaeth', neu os yw'r mater yn un o natur leol gellir ei archwilio gan y Grŵp Ardal Aelodau (GAA) perthnasol. Ni fydd unrhyw eitemau'n cael eu cynnwys ar raglen gwaith i'r dyfodol heb lenwi 'ffurflen gynnig ar gyfer craffu' a derbyn cymeradwyaeth i'w gynnwys ar y rhaglen gan y Pwyllgor neu'r GCIGC. Mae cymorth ar gael i lenwi'r ffurflenni gan y Cydlynnydd Craffu.

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet

- 4.8 Wrth benderfynu ar eu rhaglen gwaith i'r dyfodol mae'n bwysig fod pwyllgorau craffu yn ystyried amserlen rhaglen waith y Cabinet. At y diben hwn, mae copi o rhaglen gwaith i'r dyfodol y Cabinet ynghlwm yn Atodiad 3.

Datblygiad Penderfyniadau'r Pwyllgor

- 4.9 Yn Atodiad 4 o'r adroddiad hwn mae tabl yn crynhoi penderfyniadau diweddar y Pwyllgor ac yn cynghori'r aelodau ar ddatblygiadau yn sgil y penderfyniadau.

5. Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu

- 5.1 Yn ystod y cyfnod clo, dim ond penderfyniadau hanfodol ar gyfer busnes a wnaed gan y Cabinet ac Aelodau Arweiniol. Mae'r Cyngor nŵan yn ailgydio mewn nifer o wasanaethau pob dydd eraill yn ogystal â gwneud gwaith i gefnogi gwasanaethau'r Cyngor, busnesau lleol a chymunedau i adfer ar ôl ymateb i'r argyfwng a dod allan ohono.
- 5.2 Dan drefniadau archwilio'r Cyngor mae Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu (GCIGC) yn gweithredu fel pwyllgor cydlyn. Cyfarfu'r grŵp drwy fideo gynhadledd ym mis Mehefin a Gorffennaf 2020 i ystyried sut orau i ailgydio yng ngwaith y pwyllgorau craffu yn dilyn cyfnod yr argyfwng COVID-19.
- 5.3 Roedd rhaglenni gwaith i'r dyfodol y tri phwyllgor eisoes yn eithaf llawn cyn y pandemig coronafeirws. Roedd angen i'r Grŵp ystyried dull Craffu cyfan ar gyfer craffu ar y cynlluniau adfer pwysig a sut y gallai'r pwyllgorau reoli'r gwaith o ymgorffori'r eitemau yr oedd Craffu yn eu hystyried yn bwysig cyn y pandemig yn y rhaglenni gwaith i'r dyfodol newydd.
- 5.4 I hwyluso hyn, cytunodd y Grŵp fod angen clirio eitemau sy'n weddill o raglenni gwaith pob pwyllgor, gan roi'r testunau hyn ar 'restr gadw' tra bo ymholiadau'n cael eu gwneud i benderfynu a yw'r materion yn dal yn gyfredol, yn gysylltiedig â gwaith adfer y Cyngor a pha bryd y mae disgwyl yn resymol i swyddogion fod mewn sefyllfa i adrodd arnynt i'r pwyllgorau. Byddai mabwysiadu'r dull hwn yn rhyddhau'r pwyllgorau yn eu cyfarfodydd cyntaf ers y cyfnod clo i ganolbwyntio ar y cynlluniau cyflenwi drafft ar gyfer Blaenoriaethau Adferiad COVID-19 y Cyngor. Bydd gan Craffu, am weddill tymor y Cyngor hwn, ran bwysig iawn i'w chwarae wrth gefnogi

adferiad y Cyngor o ymateb i'r pandemig a nodi'r gwersi a ddysgwyd ohono i helpu llunio modelau darparu gwasanaeth yn y dyfodol a chynlluniau i ymateb i unrhyw ddiwyddiadau tebyg a allai fod o'n blaenau. Dyma'r rheswm pam fod y Pwyllgor yn canolbwyntio ei waith heddiw ar y cynlluniau cyflenwi drafft a ddangosir ar y rhaglen.

- 5.5 Gellir gweld eitemau oedd ar rhaglen gwaith i'r dyfodol gwreiddiol y Pwyllgor a osodwyd ar y 'rhestr gadw' yn Atodiad 1(b) a gofynnir i'r Pwyllgor ystyried pa un o'r eitemau hyn sy'n deilwng i'w cynnwys ar y rhaglen gwaith i'r dyfodol ddiwygiedig ac amseriad eu cynnwys ar y rhaglen.
- 5.6 Mae cyfarfod nesaf y Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu wedi'i drefnu ar gyfer 12 Hydref 2020.
- 5.7 Gyda'r nod o godi proffil Craffu ac annog ymgysylltu cyhoeddus, penderfynodd y Grŵp yn ddiweddar y dylai'r tri pwyllgorau craffu, am gyfnod prawf, nodi themâu neu negeseuon allweddol sy'n codi o'u cyfarfodydd i gyhoeddi drwy dudalennau cyfryngau cymdeithasol yr Awdurdod a'r wasg leol. Gofynnir felly i'r Pwyllgor nodi pa themâu neu negeseuon y mae'n dymuno ei amlygu o'r cyfarfod presennol.

6. Grŵp Buddsoddiant Strategol (GBS)

- 6.1 Grŵp o aelodau etholedig a swyddogion yw Grŵp Buddsoddiant Strategol (GBS) y Cyngor sy'n ystyried a gwerthuso ceisiadau ar gyfer gwariant cyfalaf. Mae gan y Grŵp hefyd bwerau dirprwyedig i ganiatau ceisiadau am fuddsoddiadau cyfalaf hyd at £1 filiwn mewn gwerth. Mae aelodaeth y Grŵp yn cynnwys tri aelod Cabinet, yn cynnwys yr Arweinydd a'r Aelod Arweiniol sydd â chyfrifoldeb dros Gyllid, ynghyd â chynrychiolydd o bob un o'r pwyllgorau craffu. Yn ogystal mae gan y Grŵp rôl i'w chyflawni fel ceidwad cîst ariannol y Cyngor, i sicrhau nad oes unrhyw wariant cyfalaf na gafodd ei awdurdodi neu nad oes modd ei gyllido yn digwydd. Er gwybodaeth mae copi o gylch gorchwyl y Grŵp wedi'i atodi fel Atodiad 5.
- 6.2 Cadeirydd y Pwyllgor, y diweddar Gynghorydd Huw LI Jones, oedd cynrychiolydd y Pwyllgor ar y Grŵp. O ganlyniad i'w farwolaeth annhymig gofynnir i'r Pwyllgor benodi cynrychiolydd newydd i wasanaethu ar y Grŵp Buddsoddiant Strategol (GBS).

7. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd archwilio effeithiol yn gymorth i'r Cyngor gynnal y blaenoriaethau corfforaethol yn unol ag anghenion cymunedau a dymuniadau trigolion. Bydd datblygu ac adolygu'r rhaglen waith gydlynol yn barhaus yn cynorthwyo'r Cyngor i ddarparu ei flaenoriaethau corfforaethol, i wella canlyniadau i breswylwyr tra hefyd yn dygymod â thoriadau llym yn y gyllideb.

8. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'n bosib y bydd yn rhaid i wasanaethau neilltuo amser swyddog i gynorthwyo'r Pwyllgor gyda'r eitemau a nodwyd yn y rhaglen waith a chydag unrhyw gam gweithredu yn dilyn ystyried yr eitemau hynny.

9. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Nid oes Asesiad o Effaith ar Les wedi ei wneud mewn perthynas â phwrpas neu gynnwys yr adroddiad hwn. Ond bydd y Pwyllgor Archwilio, drwy ei waith yn archwilio darpariaeth gwasanaethau, polisiâu, gweithdrefnau ac argymhellion, yn ystyried eu heffaith neu eu heffaith posib ar yr egwyddor o ddatblygu cynaliadwy a'r amcanion o ran lles a nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

10. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Does dim angen cynnal ymgynghoriad ar yr adroddiad hwn. Fodd bynnag, mae'r adroddiad ei hun a'r ystyriaeth a roir gan y Pwyllgor i'w raglen waith ar gyfer y dyfodol yn gyfystyr ag ymgynghoriad gyda'r Pwyllgor o ran ei raglen waith.

11. Pa risgiau sydd yna ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes risg wedi ei ganfod o ran y Pwyllgor yn ystyried ei raglen waith. Fodd bynnag, drwy adolygu ei raglen gwaith i'r dyfodol yn rheolaidd, gall y Pwyllgor sicrhau y rhoddir ystyriaeth ac yr archwilir meysydd risg pan eu bod yn cael eu nodi, a gwneir argymhellion gyda'r bwriad o fynd i'r afael â'r risgiau hynny.

12. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae Adran 7.11 Cyfansoddiad y Cyngor yn datgan y bydd pwyllgorau craffu ac / neu'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu yn gyfrifol am osod eu rhaglenni gwaith eu hunain, gan ystyried dymuniadau Aelodau o'r Pwyllgor nad ydynt yn aelodau o'r grŵp gwleidyddol mwyaf ar y Cyngor.

Swyddog Cyswllt:

Rhian Evans - Cydlynnydd Craffu

Rhif Ffôn: (01824) 712554

E-bost: rhian.evans@sirddinbych.gov.uk